

ΑΘΗΝΑ - ΙΟΥΛΙΟΣ 1980.

Ὁ "ΡΙΖΟΣΠΆΣΤΗΣ" τῆς 3ης τοῦ Δεκέμβρη σέ μιά σειρά σημειώματα του μέ τόν τίτλο "Γνωριμία μέ τήν Κύπρο" κάνει εἰδιική ἀναφορά στή "Νέα Ἐποχή" καί σέ ξεχωριστά κείμενα τοῦ τελευταίου τεύχους, ἐπαινεῖ τό περιοδικό, ἐπισημαίνει τήν ἀνοδική πορεία τῆς κυπριακῆς λογοτεχνίας, καί ὑπογραμμίζει αὐτό, πού πολλές φορές ἐπισημάνθηκε, τό πόσο λίγο γνωρίζει ἡ πνευματική Ἑλλάδα τήν πνευματική Κύπρο. Πρέπει νά ποῦμε, χωρίς διάθεση κομπασμοῦ, πώς ἡ Ν.Ε. παρά τό περιορισμένο τοῦ χώρου, εἶχε πάντα ἀνοιχτές τίς σελίδες της στούς Ἑλλαδίτες λογοτέχνες καί δέν εἶναι λίγες οἱ ἔντακτες συνεργασίες, τόσο ἀπό τήν Ἀθήνα ὅσο καί ἀπό τήν Θεσσαλονίκη, πού φιλοξένησε.

Στό μέτρο τῶν δυνάμεων τῆς ἐπίσης ἡ στήλη τῆς κριτικῆς τοῦ περιοδικοῦ δέν ἀρνεῖται νά δώσει τό παρόν της ὅταν Ἑλλαδίτης λογοτέχνης τήν τιμήσει μέ τήν ἀποστολή τοῦ βιβλίου του.

"Ὅπως πολύ εὐστοχα παρατηρεῖ κι ὁ Ρ. οἱ "τεχνίτες τοῦ λόγου στήν Ἑλλάδα πολλά θά εἶχαν νά κερδίσουν ἀπό τήν ἐπαφή τους μέ τούς ἀδελφούς Κυπρίους".

Ἐνα βιβλίο πού μᾶς ἤρθε ἐντελῶς πρόσφατα ἀπό τήν Ἀθήνα εἶναι ἐκείνο τοῦ Χρίστου Σαμουηλίδη, πού στό παρελθόν δημοσίεψε καί συνεργασία του στό περιοδικό. Πρόκειται γιά μιά συλλογή διηγημάτων μέ τόν τίτλο "Σιληρές ἱστορίες". Προηγήθησαν, ἀπ' ὅτι φαίνεται, ἑφτά ποιητικές συλλογές, ἡ πρώτη τό 1957, πέντε βιβλία πεζά (ἕνα ἀπ' αὐτά ἡ "Ἀκριτική Γενιά" πῆρε βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) καί τρία βιβλία μέ θεατρικά ἔργα.

Ὁμολογοῦμε πώς δέν μᾶς εἶναι γνωστός ὅλος αὐτός ὁ πλοῦτος τῆς συγγραφικῆς δουλειᾶς τοῦ Χρ. Σ. Ἀπό τά διηγήματα πού διαβάσαμε συμπεραίνουμε, ὅτι ἔχουμε νά κἀνουμε μέ μιά στέρεη, στρωτή, ρεαλιστική, ὅπως θά τήν λέγαμε γραφή, μέ τήν ἔννοια τῆς γραφῆς πού μένει πιστή στήν ἀντικειμενική πραγματικότητα καί στό πολυσύνθετο τῶν σχέσεων καί τῶν καταστάσεων.

Μερικά ἀπό τά διηγήματα ("Ὁ μικρός ἀγωνιστής", "τό συλλαλητήριο"), μεταφέρουν στούς σιληρούς καιρούς τῆς γερμανικῆς

ιατοχής και ο "Μελλοθάνατος" στους άλλους έκεινους σκληρούς καιρούς των έτελέσεων των άγωνιστών, που άπολούθησαν. Στις δυό πρώτες περιπτώσεις οί ήρωες είναι παιδιά που παίρναν τό βάπτισμα της ζωής και του άγώνα παίζοντας με τον θάνατο. § "Όλα σχεδόν τά διηγήματα είναι περισσότερο διηγήματα άτμόσφαιρας που ζωντανεύουν μια άνάμνηση που τήν σβύνει ο χρόνος ένα χαρακτήρα, ένα έπεισόδιο.

Στήν "Στεργίνή" τό άγόρι των όκτώ χρόνων έρχεται για πρώτη φορά αντιμετώπι με τήν όμορφιά, τήν χαρά αλλά και τον θάνατο, τήν φθορά, στον "Γυιό του πραματευτή" τό άγόρι ώριμάζει και άρχίζει νά νιώθει ύπεύθυνο, στήν "Τελευταία προσευχή" τό άγόρι συνειδητοποιεί μέσα από ένα δικό του δρόμο τήν ύποκρισία που κρύβει ο κατηχητής, στήν "Πρασινομάτα Λουλου" μια άλλη όχι ευχάριστη έμπειρία όδηγεί τό παιδί σ'ένα συλλογισμό και μια γνώση. Στά διηγήματα ύπάρχει έκεινο τό άπαλό άγγιγμα της παιδικής ψυχής, που μαρτυρεί τήν παρουσία ενός γνώστη του άφηγηματικού λόγου.

Υπάρχουν και διηγήματα όπως "Η φωνή του πεθαμένου", "Ίδου ο νυμφίος", "Ο βαρύμαγκας", "Τά κλειδιά" όπου ο στόχος είναι έντοπιζόμενος στήν ανάπλαση ενός άπλου έπεισοδίου, που δέν προσφέρεται για προεκτάσεις. Μοιάζουν περισσότερο τά κείμενα αυτά με κεφάλαια ενός μυθιστορήματος, με πινελιές που διαγράφουν άπλως ένα πλαίσιο ή που δίνουν μια στιγμή που δέν έχει τήν δύναμη από μόνη της νά γεννήσει μια δεύτερη.

Στον "Τσαλιτάνο" τό σιηνικό άπλώνει σ'ένα ευρύτερο καμβά. Ο Μουχαήλ, που κατέβηκε πρόσφυγας από τον Καύκασο, έμεινε πεισματικά βασιλόφρων, τον μίσησαν τά παιδιά του, άπηύθησε από τήν ζωή και κρεμάστηκε είναι ένας μύθος πολυεδρικός, που προσφέρει μεγάλες δυνατότητες στήν διαγραφή χαρακτήρων.

Έχω τήν έντύπωση ότι ο Χρ.Σ. περιόρισε ήθελημένα τους στόχους του. Θέλησε άπλως ν'αναπλάσει μέσα από όρισμένες σιόρπιες μνήμες μερικές σιόρπιες στιγμές που σημάδευσαν τήν ζωή του. Ίσως με σκοπό νά προχωρήσει πάρα πέρα σε κάποιο μυθιστόρημα. Δέν γνωιάστηκε πολύ στήν συγκεκριμένη περίπτωση για τό ποιά μορφή θάδινε στα κείμενα του, άν δηλαδή τελικά θά ολοκληρώνουνταν σε διηγήματα ή όχι.

Κι' έτσι όμως αναδύεται μέσ' από τις "Σιληρές Ιστορίες"
μια εποχή (δέν είναι η σημερινή) κι' ένας κόσμος βασανισμένος,
ποδ προκαλεῖ τήν συμπάθεια και τήν αγάπη μας.

Π. Παλιονίδης.